המוכר את הספינה פרק חמישי בבא בתרא פז.

ולגורן יפה. שכרו סלע בכל יום שנכסלע היה יכול להשכיר עצמו אבל בשביל הקדמת המעות אחיל גביה: **אסור.** משום למיחזי כי אגר נטר לי שנותן לו זה הפועל סלע (כ) בימות הגורן בשביל דינר שנתן לו בניסן והממתין לו עד עכשיו: **אבל אם שכרו מהיום.** מאה יום במאה דינר ונתן לו שכרו עכשיו ולגורן היה יכול להשתכר הפועל בסלע דהיינו ד' דינרין ליום כיון שמאותו היום שנכרו עושה עמו מותר שכל פעולת המאה ימים כיום אחד אריך למיין ולא הוי אגר נטר לי שהרי מיד המתיל בפעולתו וכמו שהתחיל בפעולת ימי הגורן דמי. והא הכא דכי כור בשלשים סאה בסלע הוא שהרי הזהיר לתת לו דינר ליום ולא קאמר ליה תתמה עד ימות הגורן אלי שזכרך במאה דינר ואפי' הכי קתני מותר וחייב להשלים וקשיא להני דאמרי לאשון לאשון קנה והשתא לא קנה וכיון שזה לא קנה אתמי מותר הא כיון דיכול לחזור בו דכל יום ויום משוב (ג) מכירה בפני עצמה הוי נמי אגר נטר לי לענין ימות הגורן שהרי בניסן נתן לו שכר ימות הגורן ואינו לא מילי עד שיגיע ימות הגורן: **ומסברא.** דליהוי אסור וכי אזלוזי בשכירות מי אסור בתמיה ואפי' היכא דהקדיש לו הדינר מניסן ולא עשה עמו עד לגורן מדאוריתא שרי דלא דמי לא להלוואה ולא למקח וממכר דאית ביה אונאה וביטול מקח דהתם ודאי כי מוזיל גביה מכדי שויו בשביל הקדמת המעות נמצא שנתן לו יותר מכדי הדמים שקבל אבל שכר טירחו של אדם ליכא אגר נטר לי דדרך פועל להשכיר עצמו בכל שהוא כשאין לו מה יאכל וכל מה שמקבל הפועל מבעל הבית ריוח הוא אזלו והלכך הך פיסא ליכא לד רבית כלל והייט דקפריך מ"ש ריש"ל ומ"ש פיסא כיון דזאזולי בשכירות שרי ריש"ל אמאי אסור ליהנות ממנו: ומשני **ריש"ל.** מומרא בעלמא הוא דכיון דלא קעביד בהדיה מלאכה עד שיבא הגורן והוא כבר נתן המעות מקודם מחזי כרבית: והתנן ולגורן יפה סלע אסור להנות הימנו [א]אבל אם שכרו מהיום בדינר ליום ולגורן יפה סלע מותר ואי ס"ד כור בשלשים סאה בסלע אני מוכר לך ראשון ראשון קנה ה"נ קמא קמא מיפסק פסק ואסור להנות הימנו מדינר ליום ולגורן יפה סלע מותר אמאי והא אגר נטר לי הוא אמר רבא ותסברא זלזולי בשכירות מי אסיר מאי שנא רישא ומאי שנא סיפא רישא דלא קא עביד בהדיה מהשתא מיחזי כי אגר נטר לי סיפא דקא עביד בהדיה מהשתא לא מיחזי כי אגר נטר לי: ואם היה מחובר בקרקע ותלש כל שהוא קנה: משום דתלש כל שהוא קנה אמר רב ששת [ב]הכא במאי עסקינן דאמר ליה לך יפה לך קרקע כל שהוא וקני כל מה שעליה: **מתני'** [ג]המוכר יין ושמן לחבירו והוקרו או שהוזלו אם עד שלא נתמלאת המדה למוכר משנתמלאת המדה ללוקח [ד]ואם היה סרסור ביניהן נשברה החבית נשברה לסרסור (ה) [ה]וחייב להטיף לו שלש טיפין הרכינה ומיצית הרי הוא של מוכר [ו]והחנווני אינו חייב להטיף שלש טיפין רבי יהודה אומר ערב שבת עם חשכה פטור: **גמ'** הא מדה דמאן אילימא מדה דלוקח עד שלא נתמלאת מדה למוכר מדה דלוקח היא ואלא מדה דמוכר משנתמלאת מדה ללוקח מדה דמוכר היא אמר ר' אלעא [ז]במדת סרסור והא מדקתני סיפא ואם היה סרסור ביניהם נשברה החבית נשברה לסרסור מכלל דרישא לאו בסרסור עסקינן רישא מדה בלא סרסור סיפא [ח]בסרסור עצמו: הרכינה ומיצית הרי הוא של מוכר: [ט]כי סליק רבי אלעזר אשכחיה לזעירי אמר ליה מי כאן תנא דאתנייה רב מדות אחוייה רב יצחק בר אבדימי א"ל מאי קא קשיא לך דתנן הרכינה ומיצית הרי הוא של מוכר והתנן לך ויפה לך קרקע כל שהוא וקני כל מה שעליה. כלומר החזק בקרקע ע"י יפוי דהוי כעין נעל וגדר כל שהוא והתם אמוקה לך להיות כחלק לענין זה שתקנה מה שעליה:

המוכר יין ושמן לחבירו והוקרו והוזלו. לאו דוקא הוקרו והוזלו אלא שאין דרך לחזור בחנם: **נשברה** לסרסור. פי' הקונטרס לפי שהסרסור קנאה לעצמו וחוזר ומוכר לנעל הבית ותימה דאם כן אמאי נקט נשברה ושבר יוקרא חזולא דאיירי בה ריש"ל ליה למימר היה סרסור ביניהן והוקרו והוזלו ופי' ריב"ם היה סרסור ביניהם ומדד להן כדרך סרסורים שמודדין בשכר שנותנין להן ונשברה החבית ע"י מדידה נשברה לסרסור וכגון שלא היה מחמת חומם אלא ע"י שלא מזהר יפה במדידה:

מי כאן תנא דאתייניה רב מדות. רבינו שמואל מגיה דאתנייה רב כלומר שאנה לו רב מדות משום דקשיא לי היאך יתכן שהיה רבו של רב והא בימי רבא הוה כדאמרינן ביבמות (דף ג. וסז ד"ש דאמר) אמר רבא אמר רב אבדימי ויקשה לר"ת דבפ' כל הכשר (חולין דף קי. וסז ד"ה איכא) אמר איכא תנא דאתנייי לרב כתל אחוי ליה לרב יצחק בר אבדימי א"ל אני לא שניתי לו כתל כל עיקר ולדבריו הוה לי' למימר ממנו (ט) ואמר רבינו תם דשני רב יצחק בר אבדימי הוו חד בימי רבי ותד בימי רבא דלאמרינן בפ' סירה (שבת דף מ:) אמר רב יצחק בר אבדימי פעם אחת נכנסתי אחר רבי לבית המרחץ ואותו היה רבו של רב ומיהו הכא אומר רש"ל דעל כרחך רב יצחק בר אבדימי הוא תלמידו של רב דאי ס"ד דהוי ס"ד רבו של רב (ט) היכי קאמר ל"ל הא אימתר עלה אמר ר' אבהו (ז)(א"ל ר' יוחנן) והא אמר' ר' יוחנן שהיה רבו של רבי אבהו היה קורא את רב שהיה תלמידו של רב יצחק בר אבדימי רבינו דאמרי' (חולין דף נד:) כאלו טריפות והתנן

מסורת הש"ס

(כ) תולין דף קי. ג) ל"ל שכרות. ג) (הלון שלטון. רש"ל). ד) שייך לע"ב. ה) (ועי' תוס' יומא ג. ד"ה דאמר וכו'). ו) (לפניט ליתא). ז) [שם לא נמצא כלל ואפשר דל"ל בגיר הנשה לה: וע"ש תוס' כתובות ט. ד"ה אמר ותוס' תולין קי. ד"ה איכא].

הגהות הב"ח

(א) בבבא נשברה לסרסור הרכינה ומיצת הרי הוא של מוכר וחייב להטיף לו הלקוח לא שלש טיפין נקט יין ושמן: ומוקרו או שהוזלו. אחר פיסוק דמים: **עד שלא נתמלאת המדה למוכר.** דנמדה שאינה של שניהם יש מיקוח כיון שנתמלאת המדה ללא נתמלאת ושעמת כדפרישית המדה הוקרו ללוקח דהשתא הו"ל כלוי וקני כשומטא דאמאר שהיא של שניהם: **היה סרסור ביניהם.** המדה שלו היא כדאמרינן בגמרא דדרך הסרסור לקנות מבעה"ב ומוכר לאחרים ומרויח וקני ליה כלוי של סרסור דאזיל ולעצמו מודד ואח"כ מוכר ללוקח והלכך נשברה החבית נשברה לסרסור כדאמרי' נמי לעיל (שם) אבל אם היתה מדה של אחד מהם ראשון ראשון קנה ה"נ קנתה לו מדתו לסרסור ולא מסרינן מאחר שטעל מזה ושתן לה הרי הוא שלהו של לוקח ואם נתמלאת נשברה ללוקח קמ"ל: **הרכינה.** הטה על דלה לאחר שעירה ממנה את היין והשמן בכלוי של לוקח: **המוני.** מרוב היא שמוכר כל שעה ולא הוקיקוהו להטיף אלא טיפין דאין לו פנאי: **ר' יהודה אומר כו.** בגמ' (ע"כ) בעי לה אריש"ל קמי ר' יהודה אומר [גמ'] **אילימא מדה דלוקח.** ומשום הכי קתני נתמלאת המדה ללוקח: **ל"ה עד שלא נתמלאת המדה.** נמי אחמי למוכר ליקנו ליה נמי כלוי של לוקח דקתני לעיל (פה.) אם היתה מדה של אחד מהן ראשון ראשון קנה דלוקיקוהו (פי:) להטיף דל"ל הין כשנים עשר קלעים לוג בכלע אני מוכר לך ה"נ הוה מוקמינן לאמרי' דהא קתני דכבל עניני קנה מוכר ואפי' הכא דל"ל הין כשנים עשר קלעים לוג בכלע ואמאי הא מדה דלוקח היא: **מדה דמוכר היא.** ואמאי קנה ללוקח דאמרי' אפי' כשומטא מיירי וכשומטא לא קני ללוקח כלא כלוי אי עד שימסון אי ונבוה כדאמרינן (פה:) מדד (והנוח) ע"ג שומטא לא קנה וכ"ש שהיה בכלוי דמוכר. ואפי' אח"ל דבכשנים אחד מהן מיירי הא מיבעיא לן לעיל (פה:) אם הכלי חשוב הסקרקע דשות אי לא ולא אוקמינן אמאי מאי דמ"ר לעיל (פה.) אלא בעה"ב ושיאה מיירי מיירי כלל. ומתרץ דישא מיירי במדה של סרסור ובלא סרסור דאין הסרסור מודד נמי במדת סרסור ובסרסור עצמו דאיהו מודד להכי נשברה החבית נשברה לסרסור: לרב מדות. מתני' דהכא

עין משפט נר מצוה

קג א מי' ס"ז מהלי מלוה ולוה הלי יב סמג לאוין קנג טוש"ע יו"ד סי' קנו סעיף ח:
קד ב מי' פ"ג מהלי מכירה הלכה יח:
קה ג מי' פ"ד מהלי מכירה הלי ח ועיין בהגהות סמג עשין פב טוש"ע חו"מ סי' ר סי"ט:
קו ד מי' פ"ג מהלכות שלוחין ושומרין הלי ז סמג שם טוש"ע חו"מ סי' קפה סעיף ז:
קז ה ו טוש"ע חו"מ סי' רלח סעיף ז:
קח ז מי' פ"ד מהלי מכירה הלי ח סמג עשין פב טוש"ע חו"מ סי' ר סעיף ט:
קט ח מי' פ"ב מהלי שלוחין הלי ז סמג שם טוש"ע חו"מ סי' קפה סעיף ז:

רבינו גרשום

אסור. דמיחזי רבית שבשכר שמקדים שכרו ומתתין לו עד אותו זמן מיקל לו בשכרו. אבל אם אמר לו אני אשכירך בדינר היום כמו ששוה מלאכתך עכשיו ואתן לך דינר מותר לעשות כן אע"פ דלגורן מלאכתו יפה סלע. ולטעמך אם איתא דראשון ראשון קנה האי פועל כל יום ויום דומה כשנתות ולערב קנה שכירות של כל יום. כיון דיכול לחזור בו בכל ערב וערב מה שמקיל לו בשכירותו שיכול ליטול בגורן מאחרים דמי כמאן דיהיב ליה רבית האי פועל בההיא הנאה דקא יהיב ליה השתא מלאכה שלא בזמן גורן ואמאי מותר: אמר רבא ותסברא. דהוי רבית כי האי נוזנא וכי דלזלזולי בשכירות. אם פועל מקיל ומזלזל בשכירותו ומשכיר עצמו בפחות מפועלים אחרים מי אמרינן דאי אינו אסור ולא קשיא לרב דשמואל. ומקשה כיון דאמרת דלזלזולי בשכירות לא אסור א"כ מאי שנא רישא מסיפא דברישא קאסר אסור. היינו טעמא רישא כיון דלא עביד בהדיה דבעל הבית השתא מלאכה אבל מתנה עמו בשכירות דהשתא שיעש עמו לגורן ומלזלזו שכרו עד הגורן מיחזי כי אגר [נטר] ויהיב ליה פועל דנטר וממתין לו עד הגורן. וסיפא הואיל דעבד מלאכה כל יומא עד הגורן לא מיחזי כאגר נטר ליה: **אים.** לך ויפה לך שם במקום המשתן קרקע כל שהוא חלוש העשבים ויפהו וקנהו לי ובההיא הנאה קנה לך שאר הקרקע לקנות (יד) המשתן שעליה: **אים** עד שלא נתמלאת המדה למוכר דיכול לחזור בו. אבל משנתמלאת מדה ללוקח מדה דלוקח היא ואין יכול לחזור בה המוכר. ואם היה סרסור ביניהן שהסרסור קונה מבעל הבית ומוכר ללוקח ברווח ועד שהוא מודד לו נשברה החבית בידו נשברה לסרסור ומשלם הסרסור. והמוכר יין ושמן חייב להטיף לו המוכר ג' טיפין. ללוקח אחרי שמריח לו הכלי. ואם אחר שהטיף לו הג' טיפין הרכינה המדה שהטה אוזה אצל הבחול ומיצית שנתמצה השיור שבתוכה ונתקבץ למקום אחד אותו המיצוי הרי הוא של מוכר. והחנוני שטורד הוא אינו חייב להטיף ג' טיפין ללוקח. וכן בעל הבית ערב שבת עם חשיכה פטור מלהטיף ג' טיפין לפי שטורד הוא לצורך שבת. הא מדה דלוקח הוא וראשון ראשון קנה: הכא במדת סרסור עסקינן שהשאילה לשניהן. מכלל דרישא לאו במדת סרסור אלא בעה"ב ושיאה מיירי מיירי בלא מדת סרסור. אסור. דמיחזי כאגר נטר לי. דאי לא מיפשטא ממתני' אלא דאיכא מדת סרסור ובלא סרסור דאין הסרסור מודד נמי במדת סרסור ובסרסור עצמו דאיהו מודד להכי נשברה החבית נשברה לסרסור: לרב מדות. מתני' דהכא

בכל הדפסים השמיטו בטעות פירוש הרש"ש העיקרי מכאן עד דף פ"ט ע"ב ד"ה מ"ר אין עושין את המתק לידו כו' וכן לקמן מן דף ק"ל ע"ב ד"ה אין למדין הלכה כו' עד קל"ח ע"ב פשיטא בו ואחר. ותחתיו הכניסו מי' אחר כמ"ש בדף פ"ט ע"א בהערה לפי' הרש"ש בסוף העמוד. ח"ל נפי' זה הטעות יש פרשות נכריות כי' וכן יש עוד שלש הלטות כו'. כ"ז עשה כד' ווילגלת שנת רפ"ל ואחריו נגררו כל הדפוסים. ואמנם ראיתי להדפיס בתקונות הנ"ל גם את פי' הרש"ש העקרי כמ"ש בדפוס פיחוי בשנת רע"מ ובמוכח מתוכו דר"ל שמביא פי' הגאון נפש הרש"ש בדף פ"ח ע"ב ד"ה אמר משום דגמר לגנו. ובדף פ"ט ע"ב ד"ה כך אמרו לפהן עומתן. כ"ז הוכיח נפ' ד"ש בהקדמת מס' ז' וכתב שגם בפי' הרמב"ל כ"ז שביהו מביא את הפי' הזה בשם הרבש"ש וכ"ה הרש"י שבריף כו'. ע"ש וכ"ז לא השמטנו גם את הפי' שנדפס בכל הדפוסים. ומשנה לא זזה ממקומה.

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com